

РЕШЕНИЕ

№ 222

гр. София, 13.01.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. III-В СЪСТАВ, в публично заседание на двадесети октомври през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Николай Димов

Членове: Велина Пейчинова
ИВЕЛИНА М. СИМЕОНОВА

при участието на секретаря Цветелина В. Пецева
като разгледа докладваното от ИВЕЛИНА М. СИМЕОНОВА Въззивно гражданско дело № 20211100509190 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 258 - 273 ГПК.

С решение № 20064708/11.03.2021 г. по гр. д. № 62318/2019 г. по описа на Софийски районен съд, I ГО, 169 състав, е осъден С. К. И., ЕГН ***** да заплати на В. И. С., ЕГН ***** на основание чл. 535 ТЗ сумата от 20 000 лв., дължима по запис на заповед от 10.06.2014 г., с падеж 10.10.2014 г., както и на основание чл. 78, ал. 1 ГПК сумата от 2 140 лв. - разноски по делото.

В законоустановения срок по чл. 259, ал. 1 ГПК е постъпила въззивна жалба от ответника С. К. И., с оплаквания за неправилност на решението поради нарушение на материалния закон, съществено нарушение на съдопроизводствените правила и необоснованост. Излагат се съображения, че неправилно съдът е приел за недоказан факта, че процесният запис на заповед е издаден във връзка със сключен между страните договор за наем на строително скеле, както и че записът на заповед от 11.11.2014 г. не включва в себе си задължението по записа на заповед от 10.06.2014 г. Според въззивника, показанията на свидетелите С. и К. по категоричен начин установяват договореностите между страните, във връзка с които е бил издаден процесният запис на заповед от 10.06.2014 г. – договор за наем на строително скеле. И двамата свидетели заявяват, че познават ответника и извършваната от него дейност, че му се е наложило да задържи строителното скеле още няколко месеца, което наложило да бъде удължен срокът на договора за наем с ищеца, както и да бъде увеличен размерът на наемната цена, че ищецът е предложил на ответника да унищожи издадения в негова полза предходен запис на заповед от 10.06.2014 г. за сумата от 20 000 лв. и ответникът да издаде

нов запис на заповед, включващ съществуващото задължение от 20 000 лв., заедно с допълнително договорения наем в размер на 3 000 лв., или новият запис на заповед да бъде издаден общо за сумата от 23 000 лв., както и че при среща между страните ищецът казал на ответника, че е забравил да вземе първия запис на заповед, но обещал да го унищожи, за което ответникът не възразил. Свидетелските показания са безпротиворечиви, логични, последователни, обективни и достоверни, както и кореспондират със събраните по делото писмени доказателства. В тази връзка се сочи, че в нарушение на чл. 188, ал. 1 ГПК съдът не е обсъдил поотделно и в съвкупност всички събрани по делото писмени и гласни доказателства и доказателствени средства, което е съществено процесуално нарушение, с позоваване на практика на ВКС. Фактът, че задължението по процесния запис на заповед от 10.06.2014 г. за сумата от 20 000 лв. е било включено в издадения по-късно от ответника запис на заповед от 11.11.2014 г. за сумата от 23 000 лв. и това задължение ответникът е заплатил напълно по изпълнително дело № 20168500402082 по описа на ЧСИ А.Б., се доказва посредством верига от косвени доказателства, от съвкупната преценка на които се обосновава еднозначно този извод – така и решение № 226/12.07.2011 г. по гр. д. № 921/2010 г. на ВКС, IV г. о., решение № 198/10.08.2014 г. по гр. д. № 5252/2014 г. на ВКС, IV г. о., решение № 223/16.11.2016 г. по гр. д. № 1626/2016 г. на ВКС, I г. о. и др. В противоречие с цитираната практика съдът е приел, че пълното доказване не може да бъде извършено и чрез косвени доказателства, стига те да са несъмнено установени, достоверни и да са в такава връзка с другите обстоятелства, че да установяват без съмнение главния факт, както е в случая. Твърди се, че решението е постановено и при превратно тълкуване на приетите писмени доказателства – запис на заповед от 11.11.2014 г. с падеж 02.02.2015 г. за сумата от 23 000 лв., заповед за изпълнение на парично задължение от 06.01.2016 г. и изпълнителен лист от 09.06.2016 г., издаден по гр. д. № 79874/2015 г. по описа на СРС, 82 състав за сумата от 23 000 лв., постановление за прекратяване от 28.04.2017 г. на изпълнително дело № 20168500402082 по описа на ЧСИ А.Б., образувано въз основа на изпълнителен лист, издаден по гр. д. № 79874/2015 г. по описа на СРС, 82 състав, поради плащане през м. април 2017 г., писмо от електронна поща, от което се установява, че на 11.07.2017 г. ответникът е уведомил ищеца, че в края на месец април е заплатил цялата сума за скелето, поради което го моли да прекрати изпълнителното дело. На следващо място се поддържа, че не са представени доказателства, че процесният запис на заповед от 10.06.2014 г. е бил предявен за плащане на падежа или по-късно, същият не е предявен за плащане до изтичане на една година от падежа, поради което вземането на ищеца е погасено по давност. Приетата нотариална покана не е връчена на ответника, не е доказано и че с нея записът на заповед е предявен за плащане. Неоснователно съдът не е взел предвид, че записът на заповед от 10.06.2014 г., с падеж 10.10.2014 г., не съдържа изискуемите от закона реквизити, поради което е недействителен и не поражда задължения за ответника. В заключение се сочи, че съдът не е обсъдил всички доказателства, от които се установява, че във връзка с едни и същи договорни отношения ищецът е образувал две граждански дела и е осъдил ответника два пъти за едно и също задължение. Поради изложеното се моли за отмяна на решението и за постановяване на ново, с което искът да бъде отхвърлен. Претендират се разноски.

В срока по чл. 263, ал. 1 ГПК е постъпил отговор от ищеца В. И. С., с доводи за неоснователност на въззивната жалба. Поддържа се, че въззивникът не е доказал, че процесната сума представлява дължимо плащане по договор за наем на скеле. Сумата е предоставена на ответника въз основа на запис на заповед, а не въз основа на каузални правоотношения. Свидетелката С. не е пряк и непосредствен свидетел на отношенията между страните, освен това е служебно зависима от ответника, а другият свидетел заявява, че при разпита му е станало известно, от адвокатката на ответника, че има запис на заповед. В случая ответникът не е провел пълно доказване, че процесният запис на заповед е издаден по повод сключен между страните договор за наем на скеле, поради което следва да се приеме за недоказан в обективната действителност соченият факт. В решението си първоинстанционният съд правилно и законосъобразно е тълкувал събраните в хода на производството доказателства, като е посочил и тяхната относимост към предмета на спора. При разглеждане на запис на заповед се установява, че той съдържа всички изискуеми от закона реквизити. Оспорва се и твърдението, че вземането по запис на заповед е погасено по давност, с позоваване на чл. 115, ал. 1, б. „ж“ ЗЗД. Сочи се, че във връзка с процесния запис на заповед е образувано гр. д. № 79873/2015 г. по описа на СРС, 73 състав, като въз основа на влязла в сила заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК от 22.07.2016 г. е издаден изпълнителен лист от 10.11.2016 г., които са обезсилени с определение № 16273/02.07.2019 г. по ч. гр. д. № 4052/2019 г. по описа на СГС, на основание чл. 423, ал. 3, вр. с чл. 411, ал. 2, т. 4 ГПК, т. е. в периода от 2015 г. до 2019 г. давност не е текла, съответно към датата на подаване на исковата молба вземането не е погасено по давност. Предвид изложеното се моли за оставяне в сила на обжалваното решение и за присъждане на разноски.

Софийски градски съд, след като прецени оплакванията на въззивника и доводите на насрещната страна, както и събраните по делото доказателства, съгласно разпоредбата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено следното от фактическа страна:

Предявен е осъдителен иск с правно основание чл. 535 ТЗ – за осъждане на ответника С. К. И. да заплати на ищеца В. И. С. сумата от 20 000 лв. – дължима по **запис на заповед от 10.06.2014 г., с падеж 10.10.2014 г.**

Ищецът твърди, че ответникът е издал в негова полза запис на заповед за сумата от 20 000 лв. Заявява, че ценната книга е редовен от външна страна документ и съдържа всички реквизити по чл. 535 ТЗ. Сочи, че е настъпил падежът по менителничното задължение, който е бил на определена дата, до ответника е отправена и нотариална покана за плащане на процесното задължение, като до настоящия момент плащане не е извършено.

В срока по чл. 131 ГПК ответникът оспорва иска, като твърди, че задължението, произтичащо от процесния запис на заповед от 10.06.2014 г., е изплатено изцяло още през месец април 2017 г. Твърди, че през 2014 г. се занимавал със строителна дейност (като едноличен търговец, с наименование ЕТ „М.-С. – С. И.“ и в качеството на собственик и управител на „М.С.“ ЕООД), а по повод реконструкция на църква сключил с ищеца договор за наем на строително скеле. Във връзка с договора за наем на строително скеле, на

10.06.2014 г. ответникът издал процесния запис на заповед за сумата от 20 000 лв. – договорена като наемна цена за временното ползване на посоченото съоръжение. Към датата на падежа – 10.10.2014 г. строително-ремонтните дейности не били приключили, поради което страните се договорили да бъде удължен срокът на договора за наем, като бъде увеличена наемната цена на съоръжението. Страните се договорили ищецът да унищожи първоначално издадения запис на заповед, като бъде издаден нов за сумата от 23 000 лв., включващ съществуващото задължение от 20 000 лв., заедно с допълнително договорения наем в размер на 3 000 лв. Така бил издаден нов запис на заповед в полза на ищеца от 11.11.2014 г., с падеж 02.02.2015 г. за сумата 23 000 лв., но ищецът не унищожил първоначалния запис на заповед. Въз основа на изпълнителен лист, издаден по гр. д. № 79874/2015 г. по описа на СРС, 82 състав, за сумата от 23 000 лв., дължима по запис на заповед от 11.11.2014 г., ищецът образувал изпълнително дело № 20168500402082 по описа ЧСИ А.Б., с рег. № 850 от КЧСИ, като през месец април 2017 г. ответникът платил изцяло задължението си и с постановление от 28.04.2017 г. изпълнителното дело било прекратено на основание чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК. Твърди, че задължението по записа на заповед от 10.06.2014 г. е включено в задължението по записа на заповед от 11.11.2014 г., което е било изцяло платено през април 2017 г., поради което искът е неоснователен. Навежда и доводи, че записът на заповед не съдържа изискуемите от закона реквизити, ценната книга не му е била предявена за плащане, и че вземането по процесния запис на заповед е погасено по давност.

По делото е приет заверен препис от запис на заповед, издаден на 10.06.2014 г. в гр. София, с който С. К. И. безусловно и без протест се е задължил да изплати сумата от 20 000 лв. на В. И. С., с посочен падеж на плащане – 10.10.2014 г., място на плащане – гр. София, ж. к. *****, място на издаване – гр. София, ж. к. „***** като по делото не е спорно, че записът на заповед е подписан за издател именно от ответника С. К. И., а съдът е извършил констатация в съдебно заседание на 09.10.2020 г., че е налице идентичност между представения в заверен препис запис на заповед и оригинала на същия от 10.06.2014 г.

Видно от приложените писмени доказателства, въз основа на заявление за издаване на заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 410 ГПК с вх. № 3092340/21.12.2015 г. във връзка с процесния запис на заповед от 10.06.2014 г. е образувано гр. д. № 79873/2015 г. по описа на СРС, 73 състав, като на основание издадената по него и влязла в сила заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК от 22.07.2016 г. е издаден изпълнителен лист от 10.11.2016 г., с който длъжникът С. К. И. е осъден да заплати на кредитора В. И. С. сумата от 20 000 лв., ведно със законната лихва за периода от 21.12.2015 г. до изплащане на вземането, както и 1 230 лв. – разноски по делото.

Въз основа на частна жалба, подадена от ответника, е образувано ч. гр. д. № 4052/2019 г. по описа на СГС, ТО, като с определение № 16273/02.07.2019 г. е прието възражение на длъжника по чл. 423, ал. 1, т. 2 ГПК и са обезсилени заповедта за изпълнение от 22.07.2016 г. по ч. гр. д. № 79873/2015 г. по описа на СРС, 73 състав, и издадения въз основа на нея изпълнителен лист, на основание чл. 423, ал. 3, вр. с чл. 411, ал. 2, т. 4 ГПК, тъй като

длъжникът по време на издаването им не е имал поС.но пребиваване на територията на Република България. Определението на СГС е влязло в сила на 02.07.2019 г., видно от отбелязването в същото.

По делото е приета нотариална покана, чрез нотариус В.Б., рег. № 302 на НК, от В. И. С. до С. К. И., с която последният е поканен в седемдневен срок от получаване на поканата да заплати сумата от 43 000 лв., както следва: по запис на заповед от 10.06.2014 г., с падеж 10.10.2014 г. – 20 000 лв. и по запис на заповед от 11.11.2014 г., с падеж 02.02.2015 г. – 23 000 лв. Видно от отбелязването, нотариалната покана е връчена на Т.П.П. на 30.11.2015 г., без данни за връчването ѝ на ответника С. К. И..

С постановление изх. № 72993/28.04.2017 г. ЧСИ А.Б. с рег. № 850 на КЧСИ на основание чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК е прекратил изпълнителното производство по изпълнително дело № 20168500402082, образувано по изпълнителен лист, издаден по гр. д. № 79874/2015 г. по описа на СРС, 82 състав, с който е осъден С. К. И. да заплати на В. И. С. сумата от 23 000 лв., ведно със законна лихва за периода от 21.12.2015 г. до изплащане на вземането, и 1 370 лв., разноски по делото, въз основа на влязла в сила заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК от 06.01.2016 г., във връзка със запис на заповед от 11.11.2014 г., с падеж 02.02.2015 г.

В писмо по електронната поща от 11.07.2017 г., което не се спори, че е получено от ищеца, ответникът го е уведомил, че в края на април е платил цялата сума за скелето, с искане за прекратяване на производството пред ЧСИ М.Б., тъй като „това вече е кражба и близките ми много трудно ще го понесат“.

За установяване на сочените от ответника обстоятелства във връзка с отношенията между страните, станали причина за издаване на процесния запис на заповед от 10.06.2014 г. и на запис на заповед от 11.11.2014 г., в хода на първоинстанционното производство са събрани гласни доказателствени средства. От разпита на свидетелката Е.С. се установява, че е била дълго време счетоводител на фирмата на ответника, а ищеца познава от записи на заповеди, които правели за едно скеле, не го е виждала лично, знае го по „приказки“ на С.. Знае за проблема със записите на заповед – през лятото на 2014 г. С., който има фирми за строителна дейност, бил хванал един обект – църква на пазара „Г. Кирков“ за ремонт, наел скеле и попитал свидетелката дали може да мине за разход и тя потвърдила. Няколко месеца след това ответникът заявил на С., че е просрочил срока по записа на заповед и трябва да подпише нов и да доплати пари за скелето. Ответникът заявил на свидетелката, че В. искал да унищожат стария запис на заповед и да се направи нов за цялата сума. От С. свидетелката разбрала, че В. не носел записа на заповед, но казал, че ще го скъса и ответникът му се доверил. От последния С. разбрала, и че страните са направили нов запис на заповед за старата сума плюс новата – общо за сумата от 23 000 лв.

От разпита на свидетеля М.К. се установява, че познава ответника от около 10 години, имал строителна фирма преди да фалира и работел по много обекти, църкви, като се допитвал до свидетеля по богословските въпроси и за неща относно храмовете. Свидетелят заявява, че знае, че през 2014 г. ответникът имал взаимоотношения с приятел – В., който

свидетелят не познава. Заявява, че знае, че от него ответникът взел скеле, за което сключили договор, като сега свидетелят разбира, че е запис на заповед. Впоследствие срокът се удължил и сключили нов запис на заповед до края на новия срок. При сключването на този втори „анекс“ не бил унищожен първият, както била уговорката – свидетелят заявява, че знае от С., че след втория „анекс“ първият ще бъде унищожен и ще остане крайната сума, която е по втория запис на заповед. Знае, че сумата е изплатена впоследствие, след като С. фалирал се наложило да си продаде апартамента. К. пояснява, че издаването на втория запис на заповед е свързано с недовършване на обекта и е трябвало време, за да се довърши, за това се наложило да се задържи скелето за още време. Има 3 000 лв. доплащане за остатъчния период спрямо първоначално договореното. Свидателят добавя, че знаел, че има договор, но след като се видял с адвоката на С. тя му обяснила, че всъщност не е договор, а запис на заповед.

При така установеното от фактическа страна, съдът достигна до следните правни изводи:

Въззивната жалба е подадена в законоустановения срок по чл. 259, ал. 1 ГПК, от процесуално легитимирана страна, срещу подлежащ на обжалване съдебен акт, поради което е процесуално допустима.

Разгледана по същество, същата е неоснователна.

Съгласно чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта - в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата, с изключение на случаите, когато следва да приложи императивна материалноправна норма, както и когато следи служебно за интереса на някоя от страните - т. 1 от ТР № 1/09.12.2013 г. по тълк. д. № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС.

Обжалваното решение е валидно и допустимо, като при постановяването му не е допуснато нарушение на императивни материалноправни и процесуалноправни норми.

Решението е и правилно, като на основание чл. 272 ГПК въззивният състав препраща към мотивите на СРС, обосноваващи окончателен извод за основателност на предявения иск с правно основание чл. 535 ТЗ. При правилно разпределена доказателствена тежест съобразно нормата на чл. 154 ГПК и изпълнение на задълженията си, посочени в нормата на чл. 146 ГПК, първоинстанционният съд е обсъдил събраните по делото доказателства, както и всички наведени от страните доводи и възражения като е приел, че в тежест на ответника е възникнало валидно менителнично задължение, предвид което са налице основанията в закона за ангажиране на неговата отговорност. Във връзка с доводите на жалбоподателя относно правилността на обжалваното решение, съдът намира и следното:

Не се спори, че на 10.06.2014 г. ответникът е издал процесния запис на заповед в полза на ищеца, с падеж 10.10.2014 г., както и че въз основа на него е било образувано ч. гр. д. № 79873/2015 г. по описа на СРС, 73 състав, като впоследствие заповедта за изпълнение и изпълнителния лист са били обезсилени с определение от 02.07.2019 г.

Не се спори, че в полза на ищеца от страна на ответника е издаден и запис на заповед от

11.11.2014 г., с падеж 02.02.2015 г., че въз основа на изпълнителен лист, издаден по гр. д. № 79874/2015 г. по описа на СРС, 82 състав, е било образувано изпълнително дело № 20168500402082 по описа на ЧСИ А.Б., с рег. № 850 на КЧСИ, както и че задължението по записа на заповед от 11.11.2014 г. е било изцяло заплатено през април 2017 г., поради което е и прекратено изпълнителното дело.

Спорен по делото е въпросът дали задължението по записа на заповед от 11.11.2014 г., което е било заплатено, включва и задължението по предходно издадения запис на заповед от 10.06.2014 г., дали същият е издаден въз основа на каузално правоотношение между страните – договор за наем на строително скеле, дали записът на заповед от 10.06.2014 г. е бил предявен за плащане на ответника, както и дали е изтекъл предвиденият в закона давностен срок за принудително събиране на вземането.

Правилно е преценено от районния съд, че в тежест на поемателя на запис на заповед е да установи валидно пораждане на менителнично задължение и настъпване изискуемостта на задължението, а в тежест на издателя по процесния запис на заповед е да докаже недължимост на вземането, като установи правоизключващи или правопогасяващи факти.

Записът на заповед е абстрактна сделка, при която основанието за плащане не е елемент на съдържанието, за това не е условие и за действителност на ефекта. Като формална сделка, записът на заповед трябва да има определено от закона съдържание и е валиден само, ако са налице всички елементи, предписани от закона – чл. 535 ТЗ, с изключение на посоченото в чл. 536, ал. 2, 3 и 4 ТЗ. Първоинстанционният съд в съответствие със събраните по делото доказателства е приел, че процесният запис на заповед съдържа изискуемите от закона реквизити - чл. 535, чл. 536 ТЗ и представлява редовен от външна страна акт. В представеното по делото заверено копие на ценната книга се съдържа наименованието „запис на заповед“, както в заглавието на акта, така и в контекста на същия. Налице е безусловна клауза за заплащане на определена парична сума – 20 000 лв. Падежът на записа на заповед е уговорен съобразно нормата на чл. 537 ТЗ, вр. чл. 486, т. 4 ТЗ на определен ден: 10.10.2014 г. В записа на заповед като място на плащане е посочено: гр. София, ж. к. „***** Като поемател е посочен ищецът В. И. С., ЕГН *****“. Менителничният ефект е издаден на 10.06.2014 г. в гр. София и е положен подпис на издателя С. К. И., който не е оспорен. Ето защо процесният запис на заповед е редовен от външна страна и в качеството си на абстрактна сделка доказва вземането на поемателя за паричната сума, за плащането на която издателят се е задължил, а доводите на въззивника, че ценната книга е недействителна са неоснователни.

Съгласно т. 17 от ТР № 4/18.06.2014 г. по тълк. д. № 4/2013 г. на ОСГТК на ВКС, което може да намери приложение и в случая, ищецът - кредитор доказва вземането си, основано на менителничния ефект – съществуването на редовен от външна страна запис на заповед, подлежащ на изпълнение. При въведени твърдения или възражения, основани на конкретно каузално правоотношение, по повод или връзка с което е издаден записът на заповед, на изследване подлежи и каузалното правоотношение, като по правилото на чл. 154, ал. 1 ГПК всяка от страните доказва фактите, на които са основани твърденията и възраженията

си. При доказана връзка между записа на заповед и конкретно каузално правоотношение, независимо от коя от страните е въведено в делото, съдът разглежда заявените от длъжника релативни възражения, относими към погасяване на вземането по издадения запис на заповед. Ето защо и в приложение на задължителните за съдилищата разяснения, се налага изводът, че ищецът носи тежестта да установи само съществуването на редовен от външна страна запис на заповед, подлежащ на изпълнение, а ответникът - въведените твърдения или възражения, основани на конкретно каузално правоотношение, по повод или във връзка с което е издаден записът на заповед. Интерес, но не и задължение, от установяване на каузална причина за издаване на записа на заповед, ищецът би имал само с цел преодоляване на защитата на ответника, в случай, че същият би

твърдял и доказвал различна от действителната каузална причина за издаване на менителничния ефект - в този смисъл решение № 15 от 16.06.2017 г. по т. д. № 1484/2015 г. на ВКС, I т. о., решение № 248 от 23.01.2015 г. по т. д. № 3437/2013 г. на ВКС, I т. о., решение № 66 от 28.07.2015 г. по т. д. № 378/2014 г. на ВКС, II т. о. и др.

В случая ответникът твърди, че между страните е налице каузално правоотношение, във връзка с което е издаден процесният запис на заповед, както и че за сумата по него е бил издаден последващ запис на заповед, задължението по който е изцяло платено. Въззивният съд споделя извода на първия съд, че от съвкупната преценка на събраните по делото доказателства не може да се направи категоричен и единствено възможен извод за наличие на соченото от ответника каузално правоотношение, във връзка с което е издаден записът на заповед от 10.06.2014 г., а дори да е налице такова, то не е установено безспорно, че сумата по записа на заповед от 10.06.2014 г. е била включена в записа на заповед от 11.11.2014 г. Съгласно цитираната от въззивника практика на ВКС, включително решение № 223 от 16.11.2016 г. по гр. д. № 1626/2016 г. на ВКС, I г. о., решение № 226 от 12.07.2011 г. по гр. д. № 921/2010 г. на ВКС, IV г. о. и др., страната, в чиято тежест е установяването на определени факти, следва да ги докаже пред съда по един несъмнен начин, като проведе главно пълно доказване. По правило това доказване се извършва с преки доказателства, които установяват пряко релевантния юридически факт. В определени случаи, когато страните не разполагат с преки доказателства, фактът може да бъде установен и с косвени доказателства, стига при обсъждането им в тяхната взаимна връзка и при спазване на правилата на логиката да бъде изключена друга възможност, освен осъществяването на факта. В тези случаи пълното доказване може да бъде извършено с косвени доказателства. В този смисъл са и решение № 80 от 03.05.2018 г. по гр. д. № 2560/2017 г. на ВКС, IV г. о., решение № 75 от 13.04.2021 г. по гр. д. № 2206/2020 г. на ВКС, IV г. о., решение № 660171 от 15.07.2021 г. по гр. д. № 3277/2020 г. на ВКС, IV г. о., решение № 50234 от 13.12.2022 г. по гр. д. № 3571/2021 г. на ВКС, III г. о., съгласно които косвеното доказване се счита за осъществено, когато по делото са установени от гласните и писмени доказателства странични факти, които преценени в тяхната съвкупност формират сигурно убеждение, че фактът, предмет на доказване, се е осъществил. В мотивите на решението съдът обсъжда доказателствата за всички правнорелевантни факти и посочва кои факти

намира за установени и кои намира за недоказани. Когато правнорелевантните факти се установяват със свидетелски показания, съдът взема предвид начина, по който свидетелите са узнали за тези факти, както и способността и желанието на свидетелите вярно да възприемат фактите и добросъвестно да ги възпроизвеждат в показанията си. Всички доказателства - преки и косвени съдът преценява поотделно и в тяхната съвкупност, като пълното доказване може да се осъществи и само при косвени доказателства, стига те да са несъмнено установени и да са в такава връзка с другите обстоятелства, че да установяват без съмнение главния факт.

Въззивният съд приема, че от събраните доказателства, които са косвени такива, не се установява без съмнение, че сумата по процесния запис на заповед е била заплатена от ответника, тъй като е била включена в последващо издаден запис на заповед. Събраните по делото гласни доказателствени средства на свидетеля К., които съдът кредитира и на свидетелката С., чийто показания съдът преценява с оглед на всички други данни по делото предвид възможната ѝ заинтересованост в полза на тази страна (чл. 172 ГПК), доколкото свидетелката е била служител при ответника, възпроизвеждат твърдения на жалбоподателя, които са в предмета на доказване, същевременно свидетелите заявяват, че не познават лично ищеца, не са били преки очевидци на уговорките между страните, включително по издаване на втория запис на заповед, за който се твърди, че включва сумата по първия. Съдът кредитира показанията на свидетелите относно фактите, че ответникът се е занимавал със строителна дейност, както и че е извършвал ремонт на църкви (в тази част показанията им отразяват преки възприятия и са непротиворечиви). Действително и двамата свидетели излагат тезата на ответника за наличие на каузално правоотношение по договор за наем на строително скеле, а доказването може да бъде осъществено и чрез косвени доказателства, но в случая дори да се приеме, че записите на заповед са издадени във връзка с подобно правоотношение, то показанията на свидетелите за това, че вторият запис на заповед е включвал сумата по първия (а не е бил издаден на самостоятелно основание по наемната уговорка предвид размера на сумите и сроковете, за които са издавани записите на заповед) не се подкрепят от нито едно друго доказателство, включително писмено, а само въз основа на изложеното от свидетелите (доколкото възпроизвежда разказаното от ответника в тази част) не може да се направи безспорен извод за този факт. Постановлението за прекратяване на изпълнителното дело поради плащане на дълга не доказва, че в записа на заповед от 11.11.2014 г., за който е издаден изпълнителен лист и въз основа на който е образувано изпълнителното дело, се включва и задължението по записа на заповед от 10.06.2014 г. Това обстоятелство не се установява и от изпратената от ответника до ищеца електронна кореспонденция, която отново възпроизвежда твърденията на ответника, че са образувани две дела за заплащане на една и съща парична сума, поради което само въз основа на писмото, макар и да не се оспорва да е получено от ищеца, не може да се приеме защитната теза на ответника. В тази връзка следва да се посочи, че ищецът се противопоставя на това твърдение, както и изрично заявява, че между страните не съществува каузално правоотношение във връзка с издаване на процесния запис на заповед от 10.06.2014 г., и се дължат сумите по двете ценни книги, поради което съдът е намерил за не необходимо

задължаване на ищеца да даде обяснения по реда на чл. 176, ал. 1 ГПК за това във връзка с какви обстоятелства са били издадени записите за заповед от 10.06.2014 г. и от 11.11.2014 г. Фактът, че задължението по процесния запис на заповед от 10.06.2014 г. за сумата от 20 000 лв. е било включено в издадения по-късно от ответника запис на заповед от 11.11.2014 г. за сумата от 23 000 лв., което ответникът е заплатил, не е доказан по несъмнен начин, включително чрез верига от косвени доказателства, а по реда на чл. 154, ал. 1 ГПК в тежест на ответника е било да го направи пълно и главно. Поради изложеното, съдът приема, че ответникът не е доказал възражението си, че е заплатил сумата по записа на заповед от 10.06.2014 г.

Неоснователни са и доводите, че задължението не е изискуемо, тъй като няма данни записът на заповед да е бил предявен за плащане на ответника. От приетата нотариална покана от 04.11.2015 г. не се установява същата да е била надлежно връчена на ответника, няма данни лицето, на което е връчена – Т.П.П. да е близък, роднина или друго лице, което да е уведомило длъжника. В случая обаче такова уведомяване не е необходимо, тъй като страните са уговорили падеж за заплащане на задължението по записа на заповед конкретна дата – 10.10.2014 г. Безпротиворечива е съдебната практика на ВКС, че само когато падежът на запис на заповед е на предявяване – когато ценната книга е с падеж на предявяване по смисъла на чл. 486, ал. 1, т. 1 ТЗ, документът трябва да бъде предявен на издателя; само в тази хипотеза предявяването е необходимо условие за определяне падежа на задължението и настъпване на изискуемостта на задължението за плащане (така определение № 282 от 16.05.2017 г. по т. д. № 216/2017 г. на ВКС, I т. о.). В т. 3 на ТР № 1 от 28.12.2005 г. по тълк. д. № 1/2004 г. на ОСТК на ВКС, е разяснено, че за да е налице подлежащо на изпълнение вземане, не е необходимо записът на заповед да е бил предявен за плащане. По своята правна същност предявяването на записа на заповед за плащане представлява покана за изпълнение на иначе изискуемо с оглед настъпилия падеж по ефекта менителнично задължение. Не съществува като правно задължение изискване за предявяване на записа на заповед за плащане. Предявяването за плащане се явява предпоставка само за поставянето на длъжника в забава и представлява необходимото съдействие от кредитора за изпълнение на задължението. То не е условие за настъпване на самата изискуемост. Освен това, непредявяването на записа на заповед за плащане в срок води до загубване на правата по него по отношение на регресно отговорните лица – джирантите и техните авалисти, като това не се отнася за издателя на записа на заповед и неговия авалист. Следователно, с настъпването на датата 10.10.2014 г. задължението на издателя по ценната книга е станало изискуемо, като не е необходимо записът на заповед да е бил предявен за плащане и при евентуален отказ протестиран. Поради това, правилно и законосъобразно е преценено от СРС, че изискуемостта на вземането е настъпила и представеният запис на заповед легитимира ищеца - въззиваем като кредитор на ответника - въззивник.

Неоснователно е и оплакването, че вземането по записа на заповед е погасено по давност. В случая не е приложима кратката погасителна давност, предвидена в чл. 531, ал. 2 ТЗ, а общата тригодишна погасителна давност. Препращащата норма на чл. 537 ТЗ не дава

основание уредбата относно едногодишната давност да се прилага и спрямо издателя на записа на заповед. По отношение на издателя на записа на заповед и авалистите, погасителната давност се регламентира с нормата на чл. 531, ал. 1 ТЗ, а не на чл. 531, ал. 2 ТЗ – в този смисъл решение № 24 от 01.08.2017 г. по т. д. № 2709/2015 г. на ВКС, II т. о. С разпоредбата на чл. 531, ал. 1 ТЗ е предвидено, че исковите по менителницата срещу платеща, и с оглед препращащата норма на чл. 537 ТЗ – срещу издателя по записа на заповед, се погасяват с тригодишна давност от падежа, което изключва приложението на общата давност по чл. 110 ЗЗД при тези икове, независимо от вида на иска - осъдителен за заплащане на вземането или установителен по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК (решение № 150 от 30.11.2016 г. по т. д. № 1552/2015 г. на ВКС, II т. о.). След като дата на падеж е посочена в записа да е 10.10.2014 г., то тригодишният срок изтича на 10.10.2017 г. На 10.10.2014 г. вземането е станало изискуемо, поради което не е необходимо записът на заповед да е бил предявен за плащане съгласно изложеното по-горе. Кредиторът е предприел действия за удовлетворяване чрез депозиране на заявление по реда на чл. 410 ГПК на 21.12.2015 г., в резултат на което е образувано гр. д. № 79873/2015 г. по описа на СРС, 73 състав, като издадените по същото дело заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК и изпълнителен лист са обезсилени с определение по ч. гр. д. № 4052/2019 г. по описа на СГС, ТО, влязло в сила на 02.07.2019 г., за което време от 21.12.2015 г. до 02.07.2019 г. СРС е приел, че давността е била спряна. На 29.10.2019 г. е депозирана исковата молба по настоящото дело, с която е предявен осъдителен иск за връщане на сумата по ценната книга. Във въззивната жалба не са изложени никакви оплаквания против извода на СРС, че през време на висиящността на гр. д. № 79873/2015 г. по описа на СРС, 73 състав, до постановяване на определение от 02.07.2019 г. по ч. гр. д. № 4052/2019 г. по описа на СГС, на основание чл. 115, б. „ж“ ЗЗД давността за вземането на ищеца е била спряна, напротив - споделя се този извод, поради което въззивният съд не дължи излагане на мотиви в тази връзка и не може да приеме нещо различно от приетото от районната инстанция. Твърденията на въззивника са само, че срокът на погасителната давност е една година, а не три години, които са неоснователни по изложените съображения. Към 29.10.2019 г. общо изтеклата давност е около 1 година и 6 месеца, а с подаване на исковата молба по настоящото дело отново е спряла да тече на основание чл. 115, б. „ж“ ЗЗД. Ето защо с оглед конкретните оплаквания на въззивника, настоящият съдебен състав приема, че тригодишният давностен срок не е изтекъл, вземането на ищеца не е погасено по давност, чрез плащане или друг предвиден в закона способ, и е дължимо, а възраженията на ответника в обратен смисъл са неоснователни.

С оглед на изложените съображения и поради съвпадане на изводите на въззивната инстанция с тези на първоинстанционния съд, обжалваното решение като правилно и законосъобразно, включително и в частта за разноските, следва да бъде потвърдено на основание чл. 271, ал. 1 ГПК.

По разноските пред въззивния съд:

При този изход на спора и на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, вр. с чл. 273 ГПК право на разноски има единствено въззиваемата страна в размер на 1 340 лв. – адвокатско

възнаграждение, съгласно приложените доказателства – договор за правна защита и съдействие от 17.05.2021 г., имащ характер и на разписка за неговото изплащане и при липса на възражение на ответната страна по чл. 78, ал. 5 ГПК.

Съгласно чл. 286, ал. 2 ТЗ, търговски са сделките по чл. 1, ал. 1 ТЗ, независимо от качеството на лицата, които ги сключват. Записът на заповед представлява абсолютна търговска сделка съгласно чл. 286, ал. 2, вр. чл. 1, ал. 1 ТЗ. Поради това менителничните сделки винаги са търговски, независимо дали страните по тях имат или не търговско качество. В разглеждания случай предмет на спора е вземане, произтичащо от сделка, явяваща се търговска за всички страни по нея, независимо дали притежават качеството търговец. Поради това, делото е търговско по смисъла на чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК и касационната обжалваемост се определя от установения в посочената разпоредба праг от 20 000 лв. Процесното вземане не надхвърля тази сума, поради което и по аргумент от чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК въззивното решение не подлежи на касационно обжалване.

Така мотивиран, Софийски градски съд,

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 20064708/11.03.2021 г. по гр. д. № 62318/2019 г. по описа на Софийски районен съд, I ГО, 169 състав.

ОСЪЖДА С. К. И., ЕГН *****, с поС.ен адрес: гр. София, ж. к. „****“ да заплати на В. И. С., ЕГН *****, с адрес: гр. София, ж. к. *****, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, вр. с чл. 273 ГПК сумата от 1 340 лв. (хиляда триста и четиридесет лева) - адвокатско възнаграждение във въззивното производство.

Решението е окончателно и не подлежи на касационно обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____